

der Silhouette — bis das Treffen der Verhältnisse (der Natur- und Lebensformen) keine Schwierigkeiten bereitet.“

Slovenskim umetnikom! Družba sv. Cirila in Metoda namerava založiti lepe, umetniško izdelane narodne znake. Ti znaki naj bi se nosili v gumbnici in bi imeli biti elegantni ter sorazmerno ceneni, da se morejo razširiti med vsemi sloji našega naroda. Za najlepši osnutek razpisuje vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda nagrado 50 K. Rok je do 15. novembra t. l. Nasloviti je na „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Družba sv. Cirila in Metoda je razposlala lepo število nabiralnikov v javne slovenske lokale. Nekateri teh „angelčkov“ delujejo prav marljivo v gmetno korist družbi. Pri g. Zalazniku v Ljubljani bo nabran prav kmalu prvi stotak; prav pohvalno delujejo nabiralniki tudi v Trstu, v Ptuj, v Laščah itd. Po nekaterih hišah pa so nabiralniki prašni brez dela in uspeha. Gospodarje in goste dotičnih hiš prosimo, naj se spominjajo ob raznih prilikah naše družbe, naj ne puste, da bi nabiralniki samevali prazni v — skritih kotičih. Družbi naj se pošiljajo tudi iz teh manj važnih nabiralnikov darovi, če so tudi skromni, in tudi poročila o zanimanju za nabiranje takih prispevkov. Družba ima vse nabiralnike v evidenci, njihovo delovanje pa izkazuje v mesečnih izkazih.

Novi nabiralniki družbe sv. Cirila in Metoda so že na potu. Vsem rodoljubom, ki so se zanje priporočali, se pošljejo takoj, ko dospejo, nadejamo pa se, da se zglašijo še toliko novih odjemalcev, da bo družba kmalu oskrbela novo izdajo. Nabiralnik ostane družbena last, pošlje pa se brezplačno in franko.

Družba sv. Cirila in Metoda naznanja, da so naročili do sedaj večje število računskih listkov: „Narodni Dom“ v Ljubljani, g. A. Domicelj na Rakeku in g. M. Mikuž pri Sv. Luciji ob Soči. Naj dobe mnogo posnemalcev.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je založila po češkem vzoru gostilniške plačilne listke. Od vsakega plačilnega listka, ki se je popisal ob sestavljanju računov za goste, naj pripada 2 h naši šolski družbi. Na listku je že natisnjena prva svota (2 h), pod katero se napišejo ostala števila računa, tako da je za goste račun za 2 h večji, ker se je uporabil družbin plačilni listek. — V času, ko se bo ta nova naprava uvajala, bo seveda treba, da se gostu, oziroma odjemalcu pove, da se uračunata 2 h v korist družbi sv. Cirila in Metoda; kakor hitro se pa občinstvo privadi na to napravo, sprotnega informiranja ne bo več treba, in se bo med stalnimi gosti in službujočim gostilniškim osebjem smatralo kot nekaj povsem navadnega, če se ob takih izdatkih plača tudi minimalen davek za narodne potrebe. — Gostilničarjev, oziroma natakarjev ne zadene, če uvedejo za narodne goste družbine računske listke, noben trošek, nasprotno družba jim privoli za trud 10% popust, tako da plačajo za 1000 listkov 18 K. — Te računske listke bodo mogli rabiti tudi trgovci in obrtniki, lekarnarji, zdravniki itd. — Da se družbini rač. listki razširijo po vsem slovenskem ozemlju, bo treba agitacije in požrtvovalnosti z obeh strani: prodajalec bo kazal skrb za narodne potrebe in javno osvedočil svojo zavednost s tem, da uvede naše listke, kupujoče občinstvo pa bo prepričano, da jemlje od narodne trdnice. — Družba sv. Cirila in Metoda pričakuje, da jej bo vztrajna agitacija vseh njenih prijateljev kmalu prinesla obilo naročil za računske listke. Končno je še pripomniti, da so listki jako lični in da jih na razpolago vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, na katero je nasloviti naročila.

Šolski občini Trg na Koroškem je dovolil deželni zbor 25.000 K za zgradbo deške in dekliške meščanske šole.

Časnikarstvo. „Rdeči Prapor“ bo izhajal odslej po dvakrat na teden. — Narodna-napredna stranka osnuje svoje glasilo „Slovenija“. List bo vodil g. dr. Triller, urednik mu pa bo g. Fr. Govekar. „Slovenija“ bo tednik. — Napredni Korošci si ustanove svoj list, ker z „Mirom“ niso zadovoljni. — Uredništvo „Nove Dobe“ je prevzel g. A. Ekar, doslej urednik „Mira“.

Okoliška deška ljudska šola v Celju šteje ob začetku šolskega leta 1907/8, nad 400 učencev. Vkljub vsem naporom ljubeznivih protivnikov raste število otrok od leta do leta. Zavod ima danes pet definitivnih razredov ter tri prov. vzpo-

rednice, imed katerih sta dve nastanjeni v privatni hiši v Gosposkih ulicah. V ravno začetem šolskem letu imajo 1., 2. in 4. razred paralelko. V sobe, katere normalno nudijo prostora 30 učencem, se jih natlačiti mora 50 do 60! — Leta in leta sta že prostor in denar za stavbo tolikanj nujno potrebnega novega šolskega poslopja pripravljena, a zaradi Nemcev, ki nam vedno očitajo nazadnjaštvo, ne puste šole zidati v mestu. — To je kulturni škandal, ki je le v Avstriji mogoč in posebej še v nas krotkih Slovencih! Celo ovca zbesni; a — mi!?

Za ravnatelja kmetijske šole na Grmu je deželni odbor imenoval g. Viljema Rohrmanna, doslej pristava na istem zavodu.

Še enkrat iz učiteljskih krogov novomeškega okraja. Že tov. Matko je odgovoril na ta naslov, zakar ga iskreno zahvaljam. Kar se realnosti tiče, je dotični tovariš sam kriv, zakaj se ne informira prej sam ter zato sitnosti uganja nepotrebnim potom. Dolgo časa se nisem mogel odločiti, ali naj ostanem tiho ali pa naj onemu gospodu ponudim svoje učno mesto v zameno. No, sedaj bi storil to prav rad, le oglasi naj se dotičnik. Naučil sem se lepega kraja, naučil tudi vseh tukajšnjih ugodnosti do grla. Mislim, da je malo takih učnih mest v novomeškem okraju kakor ravno tukaj. Ljudje so predrzni in nekateri te naravnost sovražijo. Kako mično je poslušati, kako ti kmet predpiše katere zamude moraš naznaniti katerih ne. In to javno! In kje je ugled? — Torej, dragi tovariš, oglasi se, ako ti je ljubo, da se pogodiva, toda imeti moraš trdno voljo pa trdo kožo.

Perko.

Meščanska šola v Krškem, ta najstarejši zavod svoje vrste na Kranjskem, kaj lepo napreduje. Letos je vstopilo v prvi razred 56 učencev, t. j. število, kakršno se doslej še ni doseglo. Dve tretjini vseh učencev je s Kranjskega, ena tretjina pa s Štajerskega. S trirazredno meščansko šolo je združen nadaljevalni tečaj, ki ima letos 15 učencev. Vseh učencev je na zavodu 126. Zanimivo je, da doslej število vseh učencev še nobeno leto ni naraslo do 100; letos, ob tridesetletnici, pa je poskočilo za okroglo 30 učencev. Z ozirom na nadaljevalni tečaj je važen odlok trgovskega ministrstva z dne 13. avgusta 1907 l., ki določa, da se učna doba trgovskih učencev, ki so posečali enoletni nadaljevalni tečaj, skrajša za eno leto.

Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Kopru se prično prihodnji izpiti za učno usposobljenje za ljudske in meščanske šole v ponedeljek, dne 11. novembra t. l. Dotične prošnje morajo dospeti v roke komisije vsaj do 4. novembra t. l.

Iz šolske službe. Minister za uk in bogočastje je premaknil v osmi činovni razred profesorje: okrajnega šolskega nadzornika Frana Finžgarja, profesorja na moškem učiteljskem v Kopru ter Josipa Cizlja in Josipa Fistravca, profesorja na ženskem učiteljskem v Gorici.

Na Dopis „Nameščenja učiteljstva v goriškem okraju“ (Iz krogov učiteljic), odgovorim pri društvenem zborovanju, dne 7. novembra t. l. To v znanje prizadetim p. n. učiteljicam. — Ignacij Križman, nadučitelj in zastopnik učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetu.

V „Panorama Kosmorama“ so ta teden razstavljena „Kopališča ob Baltskem morju in okolica“. Jako zanimivo. Vidi se poleg vrvenja prijateljev kopališč tudi raznih parnikov in ladjedelnice, lepa mesta, vile, palače in tržnice.

Shod perutinarjev in rejcev vseh malih domačih živali se vrši dne 27. t. m. ob 10. uri dopoldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Vzpored je jako zanimiv.

Razgled po šolskem svetu.

— **Petindvajsetletnico** svojega obstanka je praznovala dne 1. t. m. gimnazija v Travniku.

— **Gospodarske šole v Avstriji.** V Avstriji je 195 gospodarskih šol, in sicer 3 visoke šole za poljedelstvo, 3 gospodarske akademije, 9 gospodarskih srednjih šol, 5 višjih gozdarskih šol, 2 šoli za vinogradarstvo in sadjerejo, 43 ljudskih poljedelskih šol, 17 mlekarških šol, 23 šol za vrtnarstvo, vinogradarstvo in čebelarstvo, 2 šoli za žganjarstvo, in še druge razne gospodarske šole.

— **Latinsčina in omika.** Vseučiliški profesor dr. Teodor Fuchs je izdal brošurico „Die lateinische Grammatik

und die sogenannte formale Bildung". S tem spisom je vnovič izproženo vprašanje, kolik pomen in kako vrednost ima učenje latinščine. To vprašanje je že staro; provzročilo je že nebroj kontroverz, poklicalo v življenje že cele biblioteke polemičnih spisov. Novih argumentov tudi prof. Fuchs ni navedel, a zbral je vse najvažnejše ugovore v prepričevalno celoto. Zato zasluži ta spis zanimanje interesentov.

— **Umrovljen** je profesor cerkvenega prava na graškem vseučilišču, dr. Friderik Theuer, ter mu je o tej priliki podeljen naslov dvornega svetnika.

— **Vseučilišče v Afriki.** Prihodnje leto se otvori v Alžiru severnoafriško vseučilišče. Pravzaprav se le takozvani *ecoles superieurs* preosnuje v vseučilišče. Na novem vseučilišču se osnujejo ne samo učene, temveč tudi jako praktične stolice, zaradi česar bo obisk brezdvomno jako velik.

— **Nemški „Schulverein“** šteje že nad 1000 podružnic. Samo v tekočem letu 1907. so ustanovili 101 novo podružnico.

— **Statistika slovenskega visokošolskega dijaštva** za l. 1906./07. Preteklo leto je bilo vseh slovenskih visokošolcev 672. Med temi je bilo 352 pravnikov, 49 medicincev, 165 modroslovcev, 63 tehnikov, 10 veterinarcev, 17 agronomov, 3 eksportni akademiki, 4 trg. akademiki, 5 montancev, 1 farmacevt, 5 konservatoristov, 1 akad. slikar in 1 slušatelj pedagogija. 377 jih študira na Dunaju, 205 v Gradcu, 79 v Pragi, 11 pa po drugih mestih.

— **Slovenska šola v Aleksandriji** je bila otvorjena 2. t. m. Sedaj poučujeta dve učiteljici, potem pridejo — šolske sestre!

— **Podržavljenje slovenske šole v Trstu.** „Slovenec“ je dobil z Dunaja poročilo, da je podržavljenje slovenske šole v Trstu gotova stvar.

— **Učiteljice na Nemškem.** Na Nemškem imajo glasom najnovejše statistike 59.187 javnih ljudskih šol z 8.924.779 otroki. Od teh je dobra polovica deklic. Na vseh teh šolah poučuje 124.027 učiteljev in 22.513 učiteljic. Učiteljice je potemtako le 15% vsega učiteljstva. V kneževini Lippe sploh ni nobene učiteljice na javni šoli. V kraljevini Saksonski jih je le 3,8%, v Weimarju pa celo le 1,5%. Največ učiteljic je v Berlinu, v renski pokrajini in na Westfalskem.

Raznoterosti.

× **Zaradi udarca po glavi je oslepel** neki deček v Hebu na Češkem. Deček se je igral z drugimi otroki. Med igro se je sprl z nekim tovarišem, ki ga je udaril po glavi. — Dečka se prenesli domov v posteljo, kjer je obležal nezavesten. Šele čez dva dni se je zbudil iz nezvesti; toda bil je popolnoma slep.

× **Letno število časopisov.** Število listov, ki izhajajo vsak dan, znaša na leto na vsi zemlji dvanajst milijard. Za te liste je potrebno 800.000 kilogramov papirja. Najstarejši list na svetu je, kakor zatrjujejo, kitajski list „Kin-Pav“, ki izhaja v Pekingju in je nedavno tega slavil že svojo tisočletnico.

× **Čikago** je še primeroma prav mlado ameriško mesto, a prebivalstvo se mu tako naglo množi, da preti prekositi kmalu Novi Jork. Lani se je število prebivalstva pomnožilo za 66.500 duš, tako da šteje danes Čikago 2½ milijona duš. Ker je mesto v nepregledni ravnini ter ni nikjer ovir za razširjenje, je naravno, da se bo mesto tudi prihodnja leta v enaki meri širilo. Še bolj rapidno pa se bo širilo mesto, ako se res zveže mesto po kanalu z morjem.

× **Vera ali klerikalizem?** „Freie Schule“ poroča: Župnik Kratochwill v Rudi na Češkem je imel pred kratkim pridigo, v kateri je govoril o razbojnikih, ki sta bila križana z Jezusom. Podal je pri tem sledečo kulturno zgodovinsko jako dragoceno razjasnitev: „Desni razbojnik se je poboljšal, levi je pa ostal falot celo v smrti. In veste, predragi, kaj ga je tako pokvarilo? Dokler je bil še mlad, je bil dober, tudi kot mladenič je bil še dober, ko pa je stopil v moško dobo, je bral brezverske časopise in ti so ga tako pokvarili, da je postal falot. Glejte, predragi, kaj vse vzmorejo slabi časopisi!“ Doslej še ni nihče vedel, da so bili ob Kristovem času časopisi. Župnik Kratochwill zasluži odlikovanje za svojo novost!

× **Zvišanje plač častnikom avstro-ogrske armade** se izvede tako, da se porabi 84% dovoljenega poviška za častnike od stotnika navzdol, 8% za majorje in 8% za šarže naprej od polkovnika.

× **Vztrajnost pisanja.** Razume se, piše neki francoski profesor, da ljudje, ko pišejo, niti ne pomislijo na to, koliko sile potrosijo in koliko delo izvedejo. Oseba, ki piše s srednjo hitrostjo, napiše v eni minuti 30 besed, kar predstavlja dolžino 5 metrov, ako se uračunajo tudi vse krive črte. To čini nadalje 3000 besed na uro, 30.000 besed na dan, ako se računa deseturno dnevno delo, ali to tvori na leto 1095 kilometrov.

× **Brazilijska**, ki sestoji iz dvajset držav in glavnega zveznega mesta Rio de Janeiro, ima 9.261.000 štirjaških kilometrov, to je nad polovico vse Južne Amerike, in 20 milijonov prebivalcev. Ako bi bila Brazilijska tako obljubena kakor je Avstro-Ogrska, bi imela 700 milijonov prebivalcev.

Listnica uredništva.

Gosp. Anton Valentič, učitelj v p. in šolski ravnatelj v Trstu: Izjavljamo, da niste Vi pisali „Pisma iz Trsta“, ki je priobčeno v 38. številu našega lista, in da niste niti Vi niti kdorkoli iz Vaše rodovine v nikakršni zvezi z napominanim člankom.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2918.

Kranjsko.

147 1

Na enorazredni ljudski šoli v Hruševju se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo predpisanim potem do 8. novembra 1907.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 7. oktobra 1907.

Št. 1396.

(148) 1

V litijakem okraju se razpisuje s tem učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Vačah v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do dne 15. novembra 1907.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 11. oktobra 1907.

Zahvala.

Za izredno čast, ki je došla našemu ljubljencu

Cirilu Benediku

učiteljskemu-tretjeletniku

na njegovi zadnji poti se iskreno zahvaljujejo vdano podpisani; osobita zahvala p. n. gospodu ravnatelju učiteljskega in p. n. gospodom profesorjem, ki so spremljali rajnika do groba, dalje gg. pevcem-učiteljskemu za prelepo petje, gg. sošolcem za krasen venec in udeležbo vsem, ki so od daleč in blizu prišli počastiti in se posloviti od našega dragega Cirila, srčna Vam hvala; blagovolite ga ohraniti v blagem spominu.

(151) 1

Žalujoči sorodniki.

Panorama kosmorama

Dvorski trg števil. 3 (pod „Narodno kavarno“).

Od 20. oktobra do vstetega 26. oktobra 1907: 138 4

Pariz.